

PARLAMENT EUROPEJSKI

2004

2009

Dokument z posiedzenia

WERSJA OSTATECZNA
A6-0267/2006

1.9.2006

SPRAWOZDANIE

w sprawie inicjatyw w celu uzupełnienia programów nauczania w szkołach
poprzez udostępnianie właściwych środków wspierających włączenie wymiaru
europejskiego
(2006/2041 (INI))

Komisja Kultury i Edukacji

Sprawozdawca: Christopher Beazley

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	3
UZASADNIENIE	6
PROCEDURA	9

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie inicjatyw w celu uzupełnienia programów nauczania w szkołach poprzez udostępnianie właściwych środków wspierających włączenie wymiaru europejskiego (2006/2041(INI))

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 149 traktatu WE,
  - uwzględniając rezolucję w sprawie zwiększenia wymiaru europejskiego w edukacji, która została przyjęta przez Radę Europejską oraz posiedzenie ministrów edukacji w ramach Rady dnia 24 maja 1988 r.,
  - uwzględniając Zieloną księgę na temat wymiaru europejskiego w edukacji COM(1993)0457),
  - uwzględniając komunikat Komisji dotyczący nowej strategii ramowej w sprawie wielojęzyczności (COM(2005)0596),
  - uwzględniając wspólne sprawozdanie okresowe Rady i Komisji w sprawie wykonania szczegółowego programu prac dotyczącego kontynuowania celów systemów edukacji i szkoleń w Europie „Edukacja i szkolenia 2010” Sukces strategii lizbońskiej zależy od przeprowadzenia pilnych reform (EDUC 43, Doc. 6905/04),
  - uwzględniając art. 45 Regulaminu,
  - uwzględniając sprawozdanie Komisji Kultury i Edukacji (A6-0267/2006),
- A. mając na uwadze, że wymiar europejski stał się w ostatnich dziesięcioleciach coraz bardziej znaczącym aspektem edukacji, zwłaszcza w krajowych programach nauczania w szkołach,
- B. mając na uwadze, że Parlament Europejski jest już zaangażowany w tym obszarze, w szczególności poprzez przesłuchanie w sprawie wymiaru europejskiego w nauczaniu historii, które odbyło się dnia 7 kwietnia 2004 r.,
- C. mając na uwadze, że władze krajowe państw członkowskich, takich jak Austria, Niemcy, Portugalia, Królestwo Niderlandów, Wielka Brytania, Słowenia i Hiszpania podjęły już inicjatywy, których tematem było miejsce Europy w edukacji, a także mając na uwadze liczne inicjatywy podejmowane w tym zakresie przez organizacje pozarządowe,
- D. mając na uwadze, że aspekt językowy wydaje się mieć zasadnicze znaczenie dla wzmocnienia wymiaru europejskiego, ponieważ biegła znajomość języków obcych jest częścią podstawowego zakresu umiejętności typowego obywatela Europy, który mieszka, studiuje, pracuje i ogólnie podróżuje po Unii Europejskiej,
- E. mając na uwadze różnice w zakresie włączenia wymiaru europejskiego do edukacji, występujące pomiędzy państwami członkowskimi i w ich obrębie,

- F. mając w tym kontekście na uwadze znaczenie programów COMENIUS i LINGUA,
- G. mając na uwadze, że informacje na temat Europy przekazywane uczniom, nauczycielom i studentom różnią się znacznie w zależności od kraju, a także mając na uwadze, że należy dołożyć starań, aby uzgodnić wspólne rozumienie historii i definicję wartości europejskich,
- H. mając na uwadze, że do głównych przeszkód należą wciąż ograniczona skala inicjatyw i programów transgranicznych, brak koordynacji między inicjatywami, brak widoczności i dostępności, jak również niewystarczające lub nieodpowiednie narzędzia mające służyć wykonaniu powyższych zadań,
- I. mając na uwadze, że istnieje wiele przeszkód i trudności, których obecnie doświadczają nauczyciele wprowadzający wymiar europejski do swoich lekcji, w tym niedobór aktualnych, wysokiej jakości materiałów informacyjnych i edukacyjnych na temat Unii Europejskiej, dostępnych we wszystkich językach UE, a także mając na uwadze fakt, że Unia Europejska powinna wspierać ich w tym wysiłku,
1. jest zdania, że wszystkie systemy edukacyjne powinny gwarantować, że podlegający im uczniowie będą pod koniec swojej edukacji ponadpodstawowej dysponowali wiedzą i umiejętnościami, które są im potrzebne, zgodnie z definicją przyjętą przez odpowiednie władze edukacyjne, do przygotowania się do roli przyszłych obywateli i członków Unii Europejskiej;
  2. podkreśla znaczenie znalezienia w państwach członkowskich jaśniejszej i jednolitej definicji znaczenia, treści oraz zakresu „wymiaru europejskiego”;
  3. wzywa Radę Europejską i ministrów edukacji do aktualizacji wyżej wymienionej rezolucji w sprawie zwiększenia wymiaru europejskiego w edukacji, uchwalonej dnia 24 maja 1988 r., w szczególności biorąc pod uwagę rozszerzenia UE, które od tego czasu miały miejsce;
  4. wzywa Radę do uznania dwóch różnych aspektów wymiaru europejskiego: po pierwsze dostępu do informacji na temat UE, czyli jej instytucji, metod funkcjonowania, praktyk oraz inicjatyw, a po drugie wiedzy na temat wspólnej historii i dziedzictwa kulturowego Europy, rozwoju umiejętności językowych, a także znajomości bieżących wydarzeń odbywających się w Europie, które mogą wzbogacić krajowe programy nauczania;
  5. podkreśla znaczenie wykorzystania multimedialnych i internetowych zasobów edukacyjnych jako nowoczesnych środków dydaktycznych we wprowadzaniu wymiaru europejskiego do programu zajęć szkolnych; mając to na uwadze, zaleca na przykład utworzenie wielojęzycznej usługi internetowej, przedstawiającej najlepsze wzorce, oferującej pomoc edukacyjną i stanowiącej forum wymiany doświadczeń;
  6. kładzie nacisk na potrzebę dalszej poprawy w nauczaniu języków, na przykład w części COMENIUS programu uczenia się przez całe życie; zauważa ponadto trudności – jakich w niektórych państwach członkowskich doświadczają w szczególności osoby, których językiem ojczystym jest angielski – z utrzymywaniem przy opanowywaniu innych języków europejskich wystarczającego zainteresowania i motywacji, prowadzących do

wzmocnienia poziomu wzajemnego zrozumienia i empatii w Europie; w tym kontekście nauka języków narodów sąsiadujących jest szczególnie ważna;

7. wnioskuje, aby państwa członkowskie wspierały rozpowszechnianie wielojęzyczności za pomocą polityki polegającej na uczeniu się większej liczby języków niż nauczane obecnie oraz na wprowadzeniu do ich programów szkolnych nauczania co najmniej dwóch języków obcych już od bardzo wczesnego wieku;
8. sugeruje przeprowadzenie analizy aspektów, w jakich agenda lizbońska jak dotąd nie przyniosła zamierzonych rezultatów w tej kwestii, a także sporządzenie wykazu działań, których wdrożenie przez państwa członkowskie jest uważane za niezbędne, jeżeli uzgodniony postęp gospodarczy ma być osiągnięty;
9. zaleca wymianę pomiędzy wszystkimi państwami członkowskimi najlepszych praktyk dotyczących nauczania języków i włączenia do edukacji treści europejskich w celu dopilnowania, żeby obecne inicjatywy, w tym te ustanowione przed rokiem 2004, były rozpowszechniane we wszystkich państwach członkowskich UE;
10. proponuje, aby organizować odpowiedni przepływ informacji oraz wymianę projektów, studentów i nauczycieli pomiędzy 10 nowymi państwami członkowskimi a 15 państwami członkowskimi o dłuższym stażu, co stanowi ważny aspekt zapewniający powodzenie ostatniego rozszerzenia UE;
11. wzywa Radę do rozważenia, czy użyteczne i istotne zasoby edukacyjne, takie jak „Europejska sieć szkolna”, uczenie się współpracy i innowacji, a także narzędzia takie jak „Europa w szkole” wymagają wsparcia dodatkowymi środkami oraz czy nauczyciele dysponują wystarczającymi wskazówkami na temat tego, jak dotrzeć do odpowiednich informacji w celu zwiększenia w edukacji wymiaru europejskiego;
12. sugeruje wspieranie szkoleń dla nauczycieli, umożliwiających kursantom zrozumienie w niezbędnym zakresie zagadnień związanych z problematyką europejską, tak aby mogli oni uzupełniać o wymiar europejski przekazywaną uczniom wiedzę o kraju i wiedzę lokalną;
13. podkreśla, że wymiar europejski uzupełnia treści narodowe, lecz ich nie zastępuje ani nie zajmuje ich miejsca;
14. podkreśla potrzebę aktualizacji istniejących dokumentów, w szczególności niewyczerpującej bibliografii tematycznej Eurydice z 1996 r.;
15. zobowiązuje swojego Przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie oraz Komisji, jak również państwom członkowskim.

UZASADNIENIE

Europejski wymiar w edukacji jest coraz szerzej stosowany przez Unię Europejską i Radę Europy jako określenie niektórych obszarów polityki i inicjatyw edukacyjnych, głównie w celu wzmocnienia wśród młodzieży poczucia tożsamości europejskiej i wyjaśnienia im wartości cywilizacji europejskiej.

Obecnie wymiar europejski w edukacji cieszy się powszechnym poparciem, dlatego też dostępny jest szereg zróżnicowanych i bogatych źródeł, z których można korzystać. Jest to najbardziej widoczne w przypadku przedmiotów takich jak historia, geografia, nauki humanistyczne, ekonomia i języki obce.

W całej Europie przyjęto lub przyjmuje się wiele uchwał jako część lokalnych, krajowych czy międzynarodowych inicjatyw mających na celu pogłębienie koncepcji europejskiego wymiaru w edukacji.

Co ważniejsze, aspekt językowy wydaje się podstawowy dla wzmocnienia tej koncepcji, na co wskazuje komunikat Komisji pt. „Nowa strategia ramowa w sprawie wielojęzyczności” (COM(2005)0596). Biegła znajomość języków obcych powinna zatem być najbardziej widocznym i najbardziej rozwiniętym przykładem europejskiego wymiaru w edukacji. Dlatego wyzwaniem jest przyjęcie inicjatyw zdolnych uporządkować i zorganizować te informacje w taki sposób, aby były one dostępne dla każdego dziecka w każdej szkole w Europie.

Ramy regulacyjne

Art. 149 traktatu WE określa podstawy inicjatyw podejmowanych w celu wspierania i uzupełniania działalności państw członkowskich w dziedzinie edukacji. Artykuł ten wyraźnie stanowi, że pośród różnych podejmowanych inicjatyw Wspólnota Europejska powinna w przyszłości, szanując kompetencje państw członkowskich, przyczynić się do rozwoju „wymiaru europejskiego w edukacji, zwłaszcza przez nauczanie i upowszechnianie języków państw członkowskich”.

Od czasu Maastricht inne działania wzmocniały rolę wymiaru europejskiego, wśród nich np. program COMENIUS – mający na celu poprawę jakości nauczania i wzmocnienie wymiaru europejskiego, zwłaszcza poprzez zachęcanie do międzynarodowej współpracy szkół – lub program LINGUA.

Wymiar europejski w edukacji obecnie

Inicjatywy państw członkowskich

Informacje dostępne w państwach członkowskich różnią się zarówno pod względem treści, jak i jakości. Podczas gdy pewne państwa wzbogacają wiadomości licznymi ilustracjami i przykładami, inne prawie w ogóle nie włączają wymiaru europejskiego do swoich systemów edukacyjnych. Niewyczerpująca bibliografia tematyczna wydana w 1996 r. przez sieć Eurydice przedstawia wstępny przegląd inicjatyw pedagogicznych realizowanych w Europie w celu promowania bardziej europejskiego ukierunkowania szkół.

Przez kilkadziesiąt lat, a szczególnie od czasu powstania Wspólnoty Europejskiej, Europa

zyskiwała coraz ważniejsze miejsce w krajowych programach nauczania. W niektórych państwach, takich jak Austria, Hiszpania, Portugalia czy Słowenia, problematyka europejska ma ugruntowaną pozycję w systemie edukacyjnym; jej nauczanie jest obowiązkowe lub stanowi podstawowy wymóg.

W Belgii i Holandii departamenty odpowiedzialne za edukację sporządzają nawet specjalne dokumenty dla nauczycieli, studentów i ogółu społeczeństwa, które mają za zadanie upowszechnianie wiedzy na temat wzrastającego umiędzynarodowienia nauczania oraz licznych korzyści płynących z nauki języków obcych i wymian szkolnych. Jednocześnie publikacje takie zawierają informacje na temat konkretnych decyzji podejmowanych na szczeblu europejskim i ich konsekwencji dla nauczania poszczególnych przedmiotów w szkołach.

W Portugalii, gdzie istnieje jeszcze bardziej strukturalne podejście, działania mające na celu zwiększanie wymiaru europejskiego w edukacji zostały zgromadzone w ogólnym „Programie na rzecz wymiaru europejskiego w edukacji” zainicjowanym w 1989 r. przez krajowe zespoły wdrażające.

Główne inicjatywy europejskie

Na szczeblu europejskim inicjatywy na dużą skalę także pomogły podkreślić znaczenie utrzymywania wymiaru europejskiego w edukacji we wszystkich państwach członkowskich. Głównymi inicjatywami w tym zakresie są: Europejska sieć szkolna, na którą składa się wielojęzyczny europejski portal edukacyjny pomocny w nauczaniu, uczeniu się, współpracy i innowacji, oraz narzędzia jak eSchoolnet czy „European Treasury Browser” i „Europa w szkole” – inicjatywa międzynarodowa i międzykulturowa mająca na celu rozpowszechnianie wiedzy na temat Europy wśród nauczycieli, uczniów i studentów.

Wymiar europejski w krajowych programach nauczania

Co zrozumiałe, stopień włączenia wymiaru europejskiego do krajowych programów nauczania w szkołach zależy od poszczególnych systemów. Wydaje się jednak, że istnieją trzy główne przedmioty nauczania dające znaczne możliwości realizacji wymiaru europejskiego: geografia, historia i języki obce. Wchodzi on także w zakres wielu innych lekcji, takich jak wychowanie obywatelskie, muzyka czy sztuka.

Materiały edukacyjne

Zawartość merytoryczna i metody nauczania różnią się w poszczególnych państwach członkowskich. Niektórzy nauczyciele korzystają z materiałów im dostarczanych, inni natomiast wybierają własne źródła. Dużą część materiałów edukacyjnych można czerpać ze specjalistycznej prasy i magazynów dostępnych w subskrypcji lub też rozpowszechnianych przez władze. Przyjazne użytkownikom i łatwo dostępne strony internetowe odgrywają podobną i coraz ważniejszą rolę. W niektórych państwach członkowskich, np. w Belgii, władze krajowe w możliwie największym stopniu dostarczają nauczycielom informacji i materiałów edukacyjnych poprzez „Vademecum”, gdy wydawane są publikacje europejskie lub gdy ukazują się czasopisma o tematyce mogącej przyczynić się do poprawy sposobu włączania wymiaru europejskiego do lekcji lub programów nauczania w Europie. Władze przygotowują także specjalne pakiety zawierające podręczniki, broszury, filmy video czy CD-ROM-y i rozpowszechniają je wśród nauczycieli i ich uczniów. Na przykład na

Malcie podczas zajęć poświęconych tematyce europejskiej korzysta się z takiego pakietu zatytułowanego „W poszukiwaniu Europy”.

Podobne inicjatywy istnieją, lecz ich wpływ i skuteczność zależą od szkół, budżetu i dostępności nowych technologii informatycznych.

Dlatego znaczącą rolę w tym względzie odgrywa UE.

Ograniczenia i przeszkody

Koncepcja wymiaru europejskiego w edukacji nadal jest dosyć nieprecyzyjna i powinna być jaśniej określona, aby można było ją konkretnie i skutecznie włączać do materiałów edukacyjnych w państwach członkowskich UE. Mimo iż wiele lekcji przygotowuje się z zamiarem przywołania wymiaru europejskiego, nie zawsze osiągnięty jest oczekiwany wynik.

Wymiar europejski jest źródłem podstawowych pytań dotyczących systemów edukacyjnych w Europie: jak krajowe programy nauczania w szkołach mogą propagować zarówno tożsamość narodową, jak i europejską? jak UE, szanując kompetencję państw członkowskich w kwestii edukacji, może uzupełnić krajowe programy nauczania w szkołach, zwłaszcza w zakresie ulepszenia materiałów edukacyjnych dostępnych dla nauczycieli w celu wzmocnienia koncepcji wymiaru europejskiego? Niektóre przeszkody i trudności, które dotyczą obecnie nauczycieli, są specyficzne dla danego kraju, niektóre natomiast wymagają koordynacji. W wielu krajach nauczyciele nie zawsze posiadają wszystkie niezbędne umiejętności, a ich zasoby finansowe pozostawiają czasami wiele do życzenia.

Do głównych przeszkód można zaliczyć brak koordynacji między inicjatywami, brak widoczności i dostępności, jak również niewłaściwe lub nieodpowiednie realizacji powyższych zadań.

Sugestie i zalecane środki

- *Ułatwienie podejścia do wymiaru europejskiego w edukacji*, pomoc nauczycielom w skutecznym włączaniu wymiaru europejskiego do zajęć lekcyjnych.

- *Optymalizacja oddziaływania inicjatyw europejskich* poprzez zwiększanie widoczności, komplementarności i koordynacji inicjatyw w celu zwrócenia uwagi na luki i stosowne ich wypełnianie oraz ulepszanie konwencjonalnych zasobów edukacyjnych, które już pomogły wzmocnić wymiar europejski w krajowych programach nauczania.

- *Zapewnienie ogólnego dostępu do informacji na temat wymiaru europejskiego*, zagwarantowanie optymalnego dostępu dla wszystkich, szczególnie nauczycieli, do wszelkich informacji mogących ich interesować oraz zachęcanie do wymiany najlepszych praktyk pomiędzy wszystkimi państwami członkowskimi. Szczególnie ważne jest, aby włączać problematykę Europy Środkowej i Wschodniej do krajowych programów nauczania w państwach należących do Unii przed rokiem 2004, w celu skompensowania niedostatku takich informacji w ciągu dziesięcioleci powojennego podziału Europy.

PROCEDURA

Tytuł	Inicjatywy w celu uzupełnienia programów nauczania w szkołach poprzez udostępnianie właściwych środków wspierających włączenie wymiaru europejskiego
Numer procedury	2006/2041 (INI)
Komisja przedmiotowo właściwa Data ogłoszenia wydania zgody na posiedzeniu	CULT 16.2.2006
Komisja(e) wyznaczona(e) do wydania opinii Data ogłoszenia na posiedzeniu	
Opinia niewydana Data wydania decyzji	
Ścisła współpraca Data ogłoszenia na posiedzeniu	
Sprawozdawca(y) Data powołania	Christopher Beazley 3.10.2005
Poprzedni sprawozdawca(y)	
Rozpatrzenie w komisji	20.6.2006 12.7.2006
Data przyjęcia	28.8.2006
Wynik głosowania końcowego	za: 24 przeciw: 1 wstrzymujących się: 0
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Maria Badia I Cutchet, Christopher Beazley, Ivo Belet, Guy Bono, Marie-Hélène Descamps, Věra Flasarová, Hanna Foltyn-Kubicka, Milan Gaľa, Claire Gibault, Lissy Gröner, Luis Herrero-Tejedor, Ruth Hieronymi, Manolis Mavrommatis, Ljudmila Novak, Nikolaos Sifunakis, Helga Trüpel, Henri Weber, Thomas Wise
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Rolf Berend, Emine Bozkurt, Ignasi Guardans Cambó, Gyula Hegyi, Erna Hennicot-Schoepges, Bogusław Sonik, Grażyna Staniszevska
Zastępca(y) (art. 178 ust. 2) obecny(i) podczas głosowania końcowego	
Data złożenia	1.9.2006
Uwagi (dane dostępne tylko w jednym języku)	...